

Kamerleden nemen verkiezingen waar in Turkije

Van 11 tot en met 15 mei 2023 namen vijf Kamerleden deel aan een verkiezingswaarneming in Turkije. Dit waren de Eerste Kamerleden Farah Karimi (delegatieleider, GroenLinks), Boris Dittrich (D66) en Arda Gerkens (SP). Zij namen deel als lid van de [OVSE Parlementaire Assemblée](#) (OVSE PA). Margreet de Boer (GroenLinks) participeerde als lid van de [Raad van Europa Assemblée](#) (PACE). Het Tweede Kamerlid Nilüfer Gündoğan was waarnemer van de korte termijn missie van de [OVSE/ODIHR](#). Ongeveer 400 internationale waarnemers uit 40 landen waren aanwezig, waarvan 98 parlementsleden van de OVSE PA en 39 van de PACE. Zestig miljoen Turken gingen naar de stembus op zondag 14 mei voor de presidents- en parlementsverkiezingen. En marge van de bijeenkomsten spraken de Leden met de Nederlandse ambassadeur, Joep Wijnands. Farah Karimi ontmoette in Istanboel de consul-generaal, Arjen Uijterlinde.

Ongelijk speelveld maar competitieve verkiezingen

De presidents- en parlementsverkiezingen kenmerkten zich door een hoge opkomst, waren goed georganiseerd en boden de kiezers een keuze tussen politieke alternatieven, maar de huidige president en de regeringspartijen genoten een ongerechtvaardigd voordeel. Dit is de conclusie van de internationale waarnemers. Aanhoudende beperkingen van fundamentele vrijheden van vergadering, vereniging en meningsuiting belemmerden de deelname van sommige politici en partijen van de oppositie, alsook van het maatschappelijk middenveld en de onafhankelijke media. Farah Karimi, hoofd van de OVSE PA waarnemers, stelde dat ondanks de veelbelovende keuzemogelijkheden die deze verkiezingen boden, er aanzienlijke uitdagingen waren voor burgers om hun stemrecht uit te oefenen, en helaas waren vrouwen ondervertegenwoordigd als kandidaten. Karimi: "De maatregelen om door de aardbevingen getroffen burgers te helpen bij de registratie en het uitbrengen van hun stem waren beperkt, waardoor mogelijk een aanzienlijk aantal kiezers hun stemrecht niet konden uitoefenen."

Waarnemingen in Ankara, Istanboel, Izmir en Van

De Kamerleden hebben in Ankara, Istanboel, Izmir en Van de procedures in de stembureaus gecheckt die waren ingericht in basis- en middelbare scholen en op universiteiten. Er werd gelet op de omstandigheden in en buiten het stemlokaal, de aanwezigheid van andere, partijwaarnemers of waarnemers van maatschappelijke organisaties, het waarborgen van voldoende geheimhouding bij het stemmen en of mensen met een beperking konden deelnemen. De algemene indrukken van de Leden waren dat de stemmingen goed georganiseerd verliepen en transparant waren en er een grote betrokkenheid van de Turkse bevolking was. Er waren zo'n 200.000 stembureaus in het gehele land waar per stembureau maximaal 400 geregistreerde stemmers hun stem konden uitbrengen. Volgens Gerkens die in Van, zuidoost Turkije, waarnam waren er lange rijen die soms voor ouderen zwaar werden, namen veel mensen hun telefoon mee in het stemhokje wat niet de bedoeling was en was er veel politie op de been.

Vorbereidende briefings

Voorafgaand aan de verkiezingsdag vonden er op 12 en 13 mei briefings plaats in Ankara. Het team van de organisatie voor Democratische Instituten en Mensenrechten (ODIHR), aanwezig vanaf begin april in Turkije, gaf een toelichting op het wettelijk kader, de politieke achtergrond, campagnes, het medialandschap en de inrichting van de verkiezingen. Voorts spraken maatschappelijke organisaties, vertegenwoordigers van de politieke partijen en media-analisten. Karimi als leider van de waarnemingsmissie sprak op 10 mei in Istanbul met maatschappelijke organisaties en academici.

Tweede ronde op 28 mei

De zittende president Erdogan kreeg 49,5 procent van de stemmen, zijn opponent Kemal Kilicdaroglu 44,9 procent. Daarmee werd niet de benodigde 50 procent gehaald en is een tweede stemronde nodig. Deze is uitgeschreven op zondag 28 mei 2023. Ook dan zullen internationale waarnemers aanwezig zijn.

Zie hier de persverklaring van de [OVSE PA](#) en het uitgebreide [statement](#) van de OVSE PA, OVSE/ODIHR en PACE.